

EXPO 2005 v Aichi v znamení úcty k prírode

24. marca 2005 o 15.00 hod. miestneho času sa v priestoroch EXPO Domu v japonskom Aichi začala slávnostné otvorenie svojho druhu jedinečnej svetovej výstavy. Hlavnou témou EXPO 2005 je Múdrosť prírody. Podtémy sú: Umenie života, Príroda ako univerzálny základ a Vývoj ekosystémov. Slávnostného otvorenia sa zúčastnila Jeho cisárska výsosť, ktorú sprevádzala manželka, čo umocnilo význam tejto udalosti. Slávnosti sa zúčastnilo približne 3 000 osobností z Japonska a zástupcovia 127 zúčastnených štátov a piatich medzinárodných organizácií.

Skôr ako symbolicky prejdeme na výstavisko, zopakujeme si veľmi stručne základné informácie o svetových výstavách. Začali v roku 1851 v londýnskom Hyde Parku. Tu sa svetu predstavilo so svojím pokrokom, ale aj bohatstvom Anglické kráľovstvo. Do 2. svetovej vojny bolo svetových výstav niekoľko desiatok. Ich presný počet je veľmi ťažko stanoviť, pretože neboli dané jasné pravidlá, ktorá výstava si môže hovoriť svetová. Tie sa ustanovili až v roku 1928 v Paríži, kedy bol zriadený Úrad pre svetové výstavy – Bureau International des Expositions (BIE). Tu sa dohodlo, že za svetové výstavy sa uznávajú všeobecné, ako aj špecializované. Pripomeňme si, že po 2. svetovej vojne boli všeobecné svetové výstavy v Bruseli (1958), Montreali (1967), Osake (1970), Seville (1992), Hannoveri (2000) a teraz v Aichi (2005). Špecializované svetové výstavy boli napr. v kórejskom Taejone (1993), portugalskom Lisabone (1998) a v roku 2008 bude tento typ výstavy v španielskej Zaragoze.

Aichi je názov jednej z japonských provincií a EXPO 2005 sa rozprestiera na území troch miest tejto provincie. Sú to mestá Seto, Nagoya a Toyota. V Nagoyi otvorili pri príležitosti svetovej výstavy nové medzinárodné letisko na umelom ostrove, vzdialené približne 45 minút cesty vlakom od hlavnej stanice, dopravnou uzle tohto významného dvojmiliónového

Západný vchod do EXPO 2005

mesta. Na EXPO 2005, ktoré sa nachádza na miernych kopcoch týchto miest, sa môžeme v zásade dostať všetkými dopravnými prostriedkami; autobusmi, autami aj bicyklami, ale najvyhľadávanejší a najatraktívnejší je dopravný spôsob s názvom LIMO, za ktorým sa skrývajú vozidlá s magnetickým pohonom pohybujúce sa na vzduchovom vankúši. Bez ohľadu na najmodernejší spôsob dopravy, tlačienica vo vozňoch LIMO je v čase špičky ukázková. Japoncov je na ich vymedzenom priestore pr oste veľa.

Pohľad na maketu areálu Svetovej výstavy 2005 v Aichi

Spojovacia nadzemná komunikácia, hlavná dopravná tepna vybudovaná pre-

dovšetkým na ochranu okolitej prírody, hlavne jazierok, dovedie návštevníka k šiestim satelitným plochám, na ktorých sú umiestnené národné pavilóny podľa prislúšnosti ku kontinentom. Národné pavilóny so svojimi prezentáciami, často veľmi zaujímavými, sú čiastočne v tieni pavilónov svetových výrobných producentov. Do týchto firemných pavilónov sa ponáhľa po otvorení brán rozhodujúca väčšina domácich návštevníkov, ktorí už vedia, že ich čakajú atraktívne programy s aktívnou účasťou dominujúcich aktérov – robotov.

EXPO 2005 je svojou rozlohou a obsahom zrejme najväčšie v dejinách svetových výstav. Interaktívna zábavná zóna je určená predovšetkým pre detského návštevníka, ale nielen pre neho. Zaujímavou časťou tejto zóny je tzv. Rastúca dedina, ktorá je vytvorená rôznymi objektmi zo živých stromov a kríkov. Celá táto oblasť je veľmi príjemná pre všetky vekové kategórie návštevníkov. Približne na opačnej strane spojovacej komunikácie sa nachádzajú tie najkrajšie zákutia Nagakutskej plochy – Japonská záhrada s okolitými lesíkmi a jazierkami. Tu návštevník nájde potešenie pre oči a svoju dušu. Táto oblasť bola a zrejme aj bude po skončení EXPO 2005 oddychovou zónou pre obyvateľov okolitých miest. Úplne oddelená je oveľa menšia časť výstaviska označená ako Seto plocha. Má samostatný vstup a s hlavnou výstavnou plochou ju spájajú špeciálne vozidlá, ale hlavne lanová dráha, ktorá má jednu mimoriadne zaujímavú špecialitu. Nakoľko trať lanovej dráhy vedie čiastočne ponad obývané územie, z dôvodu zachovania súkromia obyvateľov, na 2 minúty sa automaticky zastiera výhľad z kabín lanovky. Aj tak sa dá riešiť problém. Problémov však museli organizátori EXPO 2005 vyriešiť oveľa viac. Miestnym obyvateľom nebolo ľahostajné ako sa naloží s okolitou, pomerne dobre zachovalou prírodou na úkor svetovej výstavy. Orientácia výstavných pavilónov a exponátov na Seto ploche je jednoznačne v prospech ochrany prírody a zachovania tradičných remesiel. Je protipólom progresívnych technológií prezentovaných na Nagakutskej výstavnej ploche.

Túto svetovú výstavu môžeme smelo označiť ako výstavu robotov, mamuta, ekologickej výchovy, kultúrneho a spoločenského využitia a prezentácie štátov sveta v Japonsku. Je určená pre návštevníka každého veku,

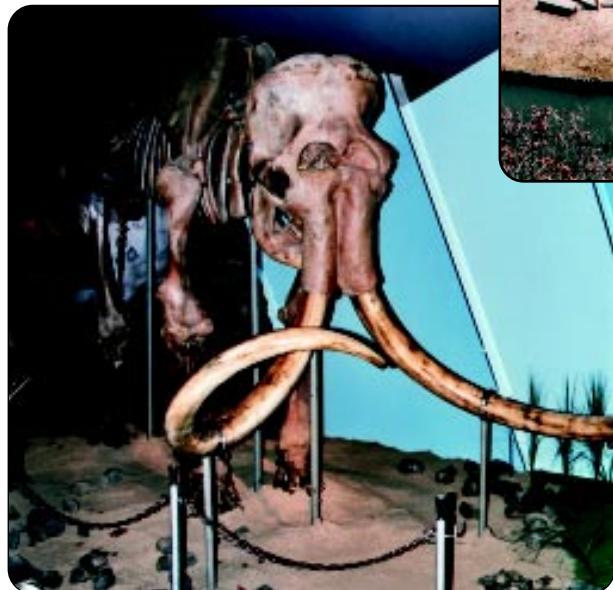
Pohľad na severnú časť výstaviska

ale správne by ju bolo treba označiť ako EXPO detí a mládeže. To, čo Japonsko za pomoci odborníkov z celého sveta urobilo na tejto výstave pre mladých, nemá pravdepodobne z hľadiska výchovného obdoby. Výchovný a vzdelávací program, ktorý sa na EXPO 2005 organizuje pre mladých, sa určite pozitívne odrazí v ich vzťahu k prírode a životnému prostrediu, aj v spolupráci s najmodernejšou technikou reprezentovanou robotmi všetkého druhu.

Problém zahraničných návštevníkov Svetovej výstavy v Aichi je predovšetkým v nedostatku času na jej dôkladnú prehliadku. Pri rýchlej a povrchovej prehliadke im s veľkou pravdepodobnosťou ujdú práve tie expozície, ktoré sú z hľadiska pohľadu na svet nové, ale sú v tieni atrakcií založených na špičkovej technike. EXPO

Sušenie modrých plášťov v Japonskej záhrade deň pred otvorením výstavy

Mamut z ruského pavilónu

2005 na rozdiel od všetkých doterajších svetových výstav nehovorí len o technologickom prograse (EXPO 2000 v Hannoveri už naznačilo, že sa nám moderné technológie vymkli z rúk), ale dôrazne dvíha prst nad súčasnou situáciou, zároveň však ukazuje veľmi konkrétne možnosti ako túto situáciu v životnom prostredí zlepšiť. Veľmi dôležité je, že nielen ukazuje, ale aj učí ako v tomto

smere postupovať. To je trend, ktorí musia priznať všetci odporcovia tejto a ďalších podobných svetových podujatí.

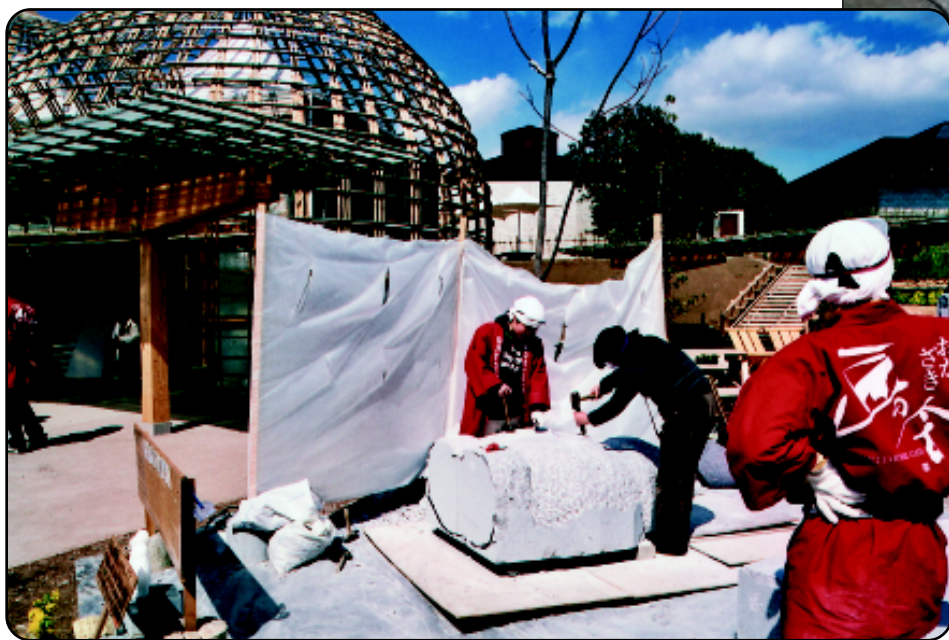
Slovenská republika ako jedna z mála európskych krajín sa Svetovej výstavy 2005 v Aichi nezúčastňuje. Je to na diskusiu z pohľadu politického, ekonomického, reprezentačného a spoločenskovo-kultúrneho. Dôležité je, aby sme sa ako doposiaľ

netvárali, že EXPO 2005 tým, že tam nie sme oficiálne zastúpení, vlastne neexistuje. Návštevníci zo Slovenska, ktorí EXPO 2005 navštívia, by sa mali pokúsiť aspoň prežiť ducha tejto akcie, návštevník zo zahraničia sa musí zmieriť s myšlienkou, že sa jedná predovšetkým

o japonskú výstavu. Účasť národných pavilónov v podstate vytvára len pekný a miestami veľmi zaujímavý

Komunikácia robota s deťmi

Možnosť vyskúšať si rôzne remeslá bolo neúrekom (na snímke práca s kameňom)

mavý rám pre japonskú účasť. To je jeden z najväčších rozdielov medzi doterajšími – povojnovými všeobecnými svetovými výstavami a terajším EXPO. Pripravovaná všeobecná svetová výstava v Šanghaji v roku 2010 by mala dať znovu rovnaké šance pre všetkých zúčastnených. To všetko, čo dáva EXPO 2005 svojim domácim návštevníkom, by sme mali aspoň prostredníctvom médií poznať všetci, ktorým hlavne blízka budúcnosť nie je ľahostajná.

Ing. Ján Lichý

Foto: autor

(Pozn. red.: J. Lichý je priamym účastníkom viacerých svetových výstav, vrátane Aichi, a je autorom publikácie Svetové výstavy a my – Hannover 2000).